

ک

کار ویژه جریان دانشجویی
در چهار سالگی انقلاب

مجموعه پنج جلدی کشور

قراگاه شهید احمدی روشن
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

ک: کارویژه جریان دانشجویی در چهل سالگی انقلاب / راضیه ادیبی و جمعی از نویسندگان.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: مرکز پژوهشی آموزشی کوثر؛ سازمان بسیج دانشجویی، ۱۳۹۸.	مشخصات نشر
۱۶۷ص.	مشخصات فیزی
مجموعه پنج جلدی کنشگر.	فروست
۹۷۸۶۲۲۹۹۲۲۶۳۷: ۹۷۸۶۲۲۹۹۲	شابک
پایه	وضعیت فهرست نویسی
یادداشت	یادداشت
دانش: -- ان. ا. -- فعالیتهای پژوهشی	موضوع
College students -- Iran -- Research, active	موضوع
خامنه‌ای، سید علی، غیر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -- دیدگاه درباره علوم	موضوع
Khamene'i, Sayyed Ali Leader of IRI, 1939 -- 'views, science:	موضوع
خامنه‌ای، سید علی، رهبر مذهب اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -- دیدگاه درباره دانشجویان	موضوع
Khamene'i, Sayyed Ali Leader of IRI, 1939 -- College students:	موضوع
علوم -- ایران -- آینده: ب.	موضوع
Science -- Iran -- Forecasting:	موضوع
علم و دین -- ایران	موضوع
Religion and science -- Iran:	موضوع
دانشجویان -- ایران -- انجمن‌ها	موضوع
College students -- Societies, etc. -- Iran:	موضوع
دانشجویان -- ایران -- نگرش‌ها	موضوع
College students -- Iran -- Attitudes:	موضوع
ادیبی، راضیه، ۱۳۶۸ -	شناسه افزوده
مرکز پژوهشی آموزشی کوثر	شناسه افزوده
سازمان بسیج دانشجویی	شناسه افزوده
سازمان بسیج دانشجویی. معاونت علمی و پژوهشی	شناسه افزوده
LB۲۳۳۹:	رده بندی کنگره
۳۷۸/۳۴۰۹۵۵:	رده بندی دیویی
۵۶۸۱۳۳۷:	شماره کتابشناسی ملی

کارویژه جریان
دانشجویی در چهل
سالگی انقلاب

ک

به کوشش:
تیم ادبی و جمعی از نویسندگان

شماره: ۱۳
دانشجویی (مرکز اسناد و انتشارات سازمان بسیج
دانشجویی) مرکز پژوهشی آموزشی کوثر
نوبت چاپ: اول
شمارگان: ۱۰۰
قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان
ویراستار: محمد جمشید
طراح جلد و مدیر هنری: دانیال فرخ
صفحه آرا: امیر نیکبخت
نشانی: تهران، خیابان طالقانی، مجتمع، مجتمع
فرهنگی ۱۳ آبان
تلفن: ۰۲۱۸۸۳۸۱۵۱۶ - ۰۹۱۹۳۳۷۲۱۸۴
پست الکترونیکی: publication@gmail.com
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۲۲۶-۲-۳
چاپ: سینا نقش

فهرست

مقدمه

۱۷

بخش اول: جهاد علمی و تشکل دانشجویی

فصل اول: علل تاریخی عقب ماندگی علمی ایران

۲۳

۱. تلاش‌ها برای جداسازی علم از دین

۲۵

الف. اولین جلوه‌های علم در جهان از طرف مذهبی‌ها بوده است

ب. در زمان قرون وسطا، مسلمانان در اوج شکوفایی بودند

ج. در برخی رساله کشور ما، نشانگر همراهی همیشگی علم و دین است

د. بی‌هائ به جلو بودن مسلمانان در عرصه علمی معترف اند

۲. د. ا. غر. از ترویج جدایی علم و دین در کشورهای مسلمان

۲. ترفند علمی بر جهان

۲۸

۲۸

الف. ترفند اول تسخیر ملت از طریق تثبیت عقب ماندگی همیشگی

و گرفتن اراده مبارزه را حاست

۲۹

ب. ترفند دوم القای «نمی‌توانید» طریق دروغی تاریخی است که علم

۳۰

در تمام طول تاریخ تنها و تنها در د آن بوده است

ج. ترفند سوم صادرات محصولات نهایی هم و فته انه، برای جلوگیری

۳۱

از پیشرفت علمی و تولید فناوری در داخل کشورهاست

د. ترفند چهارم در دسترس قراردادن «علوم از رده حرج و برد اول» برای سایر ملت‌هاست

۳۲

۳. نقش روشنفکرانماها در عقب ماندگی علمی کشور

۳۲

الف. اولین کار روشنفکرانماها، القای بی‌ارزشی و خودباختگی به ملت است

۳۳

ب. دومین کار روشنفکرانماها، القای ترس و تضعیف روحیه‌هاست

۳۳

ج. سومین کار روشنفکرانماها، ترویج باور «مانمی‌توانیم» است

۳۴

د. فروختن شرف و هویت ملت در ازای هیچ!

۳۴

فصل دوم: ضرورت و اولویت جهاد علمی

۳۷

۱. تنها راه رسیدن به «اقتداز» جهاد علمی است

۳۹

الف. در منطق حضرت امیر (ع) علم عامل اقتدار است

۳۹

ب. استقلال سیاسی و عزت و شرف کشور، بدون علم ممکن نیست	۴۰
ج. اگر علم نداشته باشیم، چاقوکش های دنیا بر ما مسلط می شوند	۴۰
د. علم عامل پیشرفت و اقتدار پایدار و تمام ناشدنی است	۴۰
ه. اگر علم نباشد، هیچ چیز نداریم	۴۱
و. امنیت بلندمدت کشور به علم وابسته است	۴۱
۲. «مرجعیت» در جهان بدون جهاد علمی ممکن نیست	۴۱
الف. یک تبلیغ بزرگ برای بیدار کردن ملت های جهان	۴۲
ب. حیات آینده امت اسلامی و دنیای اسلام به حرکت علمی ما وابسته است	۴۲
ج. بدون علم، نمی توان روی بشریت اثر گذاشت	۴۲
د. علم باعث می شود انسان ها ارزش های مامنتقل شود	۴۳
ه. جهت اثرگذار در رهنمایی و برنامه ریزی تعیین می کند	۴۳
و. عامل اصلی برای برسم زدن نظام سلطه علم است	۴۳
ز. مرجعیت در گرو پیشرفت است	۴۴
ح. تنها با علم می توان به تمدن اسرمی رسید؛ است افزایش تمدن اسلامی علم است	۴۴
۳. تحقق «اقتدار» و «مرجعیت» علمی، کار ویژه دانشگاه، دانشجو و تشکل های دانشجویی	۴۵
الف. تأمین رفاه و عزت و استقلال کشور فلسفه وجودی و رسالت تاریخی دانشگاه است	۴۵
ب. کار علمی و وظیفه شرعی و اجتماعی دانشجو است	۴۶
ج. یکی از آرمان های دانشجویی مسئله علم است	۴۶
۴. برکات کار علمی	۴۷
الف. ایجاد ظرفیت عظیم برای نیروی انسانی	۴۷
ب. تربیت نیروی متعهد و متخصص	۴۷
ج. تغییر فضای علمی و پمپاژ روحیه و امید به دانشگاه	۴۸
د. کار علمی این زمان، کمک به پیدا کردن حوزه تخصصی در آینده	۴۸
فصل سوم: مدل سازی جهاد علمی ناظر بر تشکل های دانشجویی	۴۹
۱. آشفتنی نگاه ها درباره کار علمی تشکل های دانشجویی	۵۰
۲. الگوی مطلوب کار علمی تشکل های دانشجویی	۵۱
فصل چهارم: گام های عملی مواجهه تخصصی با مسائل کشور	۵۹
۱. تشکیل تیم حول موضوع یا حوزه تخصصی	۶۱

۱-۱ اولین قدم، وجود فرد محوری است	۶۲
۱-۲ نیروی انسانی سیال دانشجویی باید مدیریت شود	۶۲
۱-۳ دغدغه مند کردن افراد، بسیار مؤثر است	۶۳
۱-۴ تیم سازی نیازی به اساسنامه و... ندارد	۶۳
۱-۵ مطالب مرتبط به درس ها نیروها را جذب می کند	۶۴
۱-۶ تیم باید تدریجاً توسعه یابد	۶۴
۱-۷ تناوب جلسات مهم است	۶۴
۱-۸ نقش هیئت علمی ها باید مشورتی باشد	۶۱
۱-۹ مرکز کردن روی موضوع، عامل اصلی موفقیت است	۶۵
۱-۱۰ فرصت برابر برای همه دانشجو ها	۶۵
۱-۱۱ کسب کلان ارزش و حوزه تخصصی و شناخت مسائل	۶۵
۱-۱۲ اجمالی از روش ها، جایابی برای کسب شناخت و دید کلان	۶۷
الف. برگزاری جلسات منظم فکرو نقد	۶۷
ب. دعوت افراد عمده و تخصصی در موضوع برای ارائه مطلب	۶۸
پ. خوب درس خواندن	۶۹
ج. برگزاری بازدیدهای هدفمند با حضور راه های متبحر	۷۰
د. رصد اتفاقات و تحولات حوزه تخصصی	۷۰
ه. تهیه لیست اولویت های حوزه تخصصی	۷۰
۳ و ۴. انتخاب مسئله و تسلط بر آن و رسیدن به راه قابل پیگیری	۷۱
۵. مطالبه گری تخصصی و گفتمان سازی عمومی	۷۲
ابزارهای مطالبه گری و گفتمان سازی	۷۵
الف. دعوت مسئولین به دانشگاه برای شنیدن حرف های دانشجویان	۷۵
ب. فضا سازی رسانه ای	۷۶
ج. برگزاری برنامه های دانشگاهی و علنی	۷۶
د. تجمع، تحصن و...	۷۶
ه. انتشار نشریه و تولید محصولات فرهنگی	۷۷
ملاحظات مطالبه گری و گفتمان سازی	۷۸
الف. تفاوت سؤال پرسیدن و قضاوت کردن	۷۸

ب. تکمیل نکردن یازل دشمن	۷۸
ج. طرح سؤال تبدیل به معارضه نشود	۷۹
۶. پیگیری حل مسئله	۷۹
فصل پنجم: گام‌های عملی جنبش نرم‌افزاری	۸۱
چرا فرهنگ‌سازی حائز اهمیت است؟	۸۴
چه محورهایی باید در فرهنگ‌سازی مدنظر باشد؟	۸۵
الف. گسترش روحیه علمی و علاقه به تحقیق	۸۵
ب. به وجود آوردن هویت علمی	۸۶
ج. تبیین سیاست‌ها، علمی در اقتدار کشور	۸۶
د. ارتقاء جرأت علمی، رفتن مسیرهای جدید	۸۷
ه. گسترش آموزش‌ها، نهاده نشاط و پویایی در میان جوانان	۸۷
و. به وجود آوردن یک مدنیت روحیه جهادی در عرصه علمی	۸۸
ز. به وجود آوردن و گسترش ره‌های نو به‌کار به کشور	۸۹
برای فرهنگ‌سازی چه ابزارها و راه‌های وجود دارد؟	۹۰
الف. اطلاع‌رسانی مؤثر پیشرفت‌ها و دستاوردهای کشور	۹۰
ب. تکریم علم و عالم	۹۲
ج. معرفی الگوهای موفق	۹۳
فصل ششم: نکات تکمیلی و پاسخ به پرسش‌های مکرر	۹۵
۱. سازمان‌دهی واحد علمی در تشکلات	۹۶
۲. نسبت کار دانشجویی و کار حرفه‌ای	۹۸
۳. پاسخ به شبهات رایج «مانمی توانیم»	۹۹
پول نداریم که کار کنیم!	۹۹
نیرو نداریم که کار کنیم!	۱۰۰
ایده نداریم! نمی‌دانیم باید چه کنیم!	۱۰۰
بنیه علمی مان ضعیف است!	۱۰۱
دون شأن انقلابی‌گری است!	۱۰۱
حوصله کار بلندمدت نیست!	۱۰۲

فصل هفتم: بازخوانی دوبارهٔ مأموریت در علوم انسانی

۱۰۳

فعالیت علمی از تعریف مسئله آغاز می‌شود.

۱۰۴

«مدیریت» مسئله یا «حل» مسئله؟

۱۰۵

دسته بندی انواع مسائل

۱۰۶

مسائل عملی

۱۰۶

مسائل نظری

۱۰۷

نسبت دو جنس مسئله

۱۰۷

مأموریت کلان تشکل های دانشجویی

۱۰۹

شاخص انتخاب مسئله نظری یا عملی؟

۱۰۹

مرحله نخست: فرایند یافتن مسئله

۱۱۰

تربیت معرفتی

۱۱۰

تربیت عمیق معروضی

۱۱۱

مرحله دوم: دانستن مسئله

۱۱۲

فصل هشتم: الیامان کشگری در عرصهٔ جهاد علمی

۱۱۵

۱. بصیرت دینی

۱۱۶

الف. علم باید با ایمان و روشنفکر هماهنگ باشد

۱۱۶

ب. ایمان باید بر کار علمی تسلط داشته باشد

۱۱۷

ج. اسلام علم را با ایمان می خواهد

۱۱۷

د. بد است که متخصص ما قرآن را هر روز نخواند

۱۱۸

ه. طالب علم به پارسایی نیاز دارد

۱۱۸

۲. سخت کوشی

۱۱۹

الف. تنبلی علم را ضایع می کند

۱۱۹

ب. نگذارید تنبلی شما را وسوسه کند

۱۱۹

ج. اینکه غرب برای ما می سازد، سروری است یا تنبلی؟

۱۲۰

د. نباید به دستاوردهای کنونی قانع شد

۱۲۰

ه. می توانیم، اما تلاش لازم دارد!

۱۲۱

۳. خودباوری و امید به آینده

۱۲۱

الف. بزرگ ترین عید برای ما، روز خودباوری جوان هاست

۱۲۱

۱۲۲	ب. اساسی ترین قضیه امید است
۱۲۲	ج. دنباله روی محض بیراهه است
۱۲۳	د. خودکم بینی ممنوع!
۱۲۴	۴. روحیه انقلابی
۱۲۴	الف. دستگاه علمی کشور باید انقلابی جلو برود
۱۲۴	ب. فضای انقلابی، لازمه درس و تحقیق
۱۲۴	ج. کار علمی روحیه انقلابی می خواهد، نه پول
۱۲۵	د. بد علمی به تنهایی ارزشی ندارد
۱۲۶	۵. آ. آ. اندیشی و اندیشی
۱۲۶	الف. نو اندیشی، روزی، وظیفه آرمانی محیط علمی
۱۲۶	ب. حقیقتاً به ازاد اندیشی نیاز داریم
۱۲۶	ج. آزاد اندیشی مقدم است برای روز شدن علم
۱۲۷	د. کلید تولید علم دینی
۱۲۷	۶. نداشتن چشم داشت مادی
۱۲۷	الف. کار علمی با پول موازنه نشود
۱۲۸	ب. مهم ترین پیشرفت های بشر مابه ازای مادی داشته است
۱۲۸	ج. کار علمی برای پول درآوردن جزء فرهنگ اسلامی نیست
۱۲۸	۷. توجه به مقوله درس خواندن
۱۲۸	الف. بی اعتنایی به برنامه های درسی پذیرفته نیست
۱۲۹	ب. درس خواندن یک فریضه است
۱۲۹	ج. علمی که عبادت می شود
۱۳۰	د. سروکار داشتن با کتاب، لازمه کار علمی
۱۳۶	بخش دوم: رویکرد مسئله محوری و کنشگری خلاق
۱۳۶	الف. فرهنگ مدل
۱۳۷	۱- مسئله محوری
۱۳۹	۱-۱ اما مسئله چه چیزی نیست و چه چیزی هست؟
۱۳۹	مسئله مشکل نیست
۱۴۱	مسئله موضوع نیست

- مسئله، آرمان نیست
- ۱-۲ ثمرات مسئله محوری:
- تمرکز
- عمیق شدن و به تشخیص رسیدن
- ایجاد امکان گفتگو
- ایجاد امکان پیگیری
۲. اجتماعی شدن
۳. کنشگری خلاق
۴. آگیری
- ب. د. ختار مدل
- رسیده به مسئله
- ۱-۱ مراجعها با سؤال
- ۱-۲ درونی ترس سؤال
- ۱-۳ تعمیق سؤال
- ۱-۴ چالش های علت یابی
- ۱-۵ شناخت اولویت ها
- ۱-۶ تفریط کامل گرایی و افراط شتاب د
۲. پرداختن به مسئله
- ۲-۱ گفتمان سازی
- ۲-۲ مطالبه گری
- ۲-۳ نسبت مطالبه گری و گفتمان سازی
- ج. عملکرد مدل
- سخن آخر

۱۴۱

۱۴۳

۱۴۳

۱۴۴

۱۴۵

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۹

۱۵۰

۱۵۱

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۳

۱۵۳

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۸

۱۵۹

۱۶۱

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۷

■ کتابی که پیش روی شماست، زده بخش تشکیل شده است؛ بخش نخست مربوط به کتابی با عنوان «جهاد علمی و نقش نشریات علمی» با اندکی تلخیص و ویرایش است که در سال ۱۳۹۳ تألیف و ویرایش از چهار سال در مجامع دانشجویی و در دانشگاه‌های سراسر کشور به بحث گزاریده شد. جنبش‌ها و حرکت‌های گوناگونی حول آن شکل گرفت؛ بخش دوم کتاب، نسخه به‌روزرسانی و اصلاح‌شده گفتمان محوری کتاب جهاد علمی پس از کنش چهارساله حول آن است که به دلیل ضرورت تاکید بر یک نکته مهم و راهبردی، به صورت موازی در کنار نسخه قدیمی، پیش روی شما قرار گرفته است.

■ آن نکته مهم یک مدعای مشخص و صریح است و آن اینکه در آستانهٔ انقلاب اسلامی تنها مدل‌ها و الگوهایی حق بروز و عرضه دارند که نسخ به‌روزرسانی و اصلاح‌شده چیزی باشند که چند سالی در بوتۀ عمل و در میدان واقعی به نقد گزارده شده باشند. به عبارت ساده‌تر، دیگر جایی برای ارائه مدل‌ها و رویکردهای انتزاعی محض و شبه فانتزی و دور از واقعیت جامعه وجود ندارد.

■ آنچه امروز کارویژه جریان دانشجویی در چهل سالگی نامیده شده است، محصول

۱. برای اطلاع از برخی از تلاش‌ها و جنبش‌های دانشجویی و اجتماعی صورت گرفته حول گفتمان کتاب جهاد علمی می‌توانید به جلدهای چهارم و پنجم از مجموعه کنشگر مراجعه فرمایید.

چنین فرایندی است. الگویی به اقتضای نیاز آن روز (سال ۹۳-۹۲) و براساس تجربیات میدانی، مصاحبه با خبرگان و جلسات جمع‌اندیشی گسترده تدوین گردید و در پهنه کشور به بوته نقد و اجرا گزاریده شد و آرام آرام عیوب آن کشف و تلاش‌ها بر اصلاح و نوسازی آن متمرکز گردید. این مسیر بیش از چهار سال تکرار شد تا آنچه امروز در پیش روی شما قرار گرفته است، گفتمانی فراتر از کنش ذهنی چند نویسنده و بلکه نسخه‌ای باشد که پشتوانه تجربی و جهادگونه تشکّل‌ها و جریان‌ات دانشجویی متعدد حامی آن است، و البته که این مسیر باید مجدداً تکرار شود.

لذا این یک اصل راهبردی و مهم است که تلاش کنیم محتواهای تولیدی از بسته‌های ایستا رها یکتا، به نسخه‌های تکمیل‌شونده و به‌روزشونده دائمی تبدیل شوند. این مهم، تلاش کوچکی در این راستاست.

■ در تمایزی که به جهت رویکردی و ساختاری بین بخش اول و دوم کتاب وجود دارد، تصریح چند نکته ضروری است؛ اولاً در رویکرد قبلی، که در بخش اول تقریباً بدون تغییر آورده شده است، مبنای آن دیدگاه و موقعیت «علمی» مورد کنکاش قرار گرفته بود، اما در رویکرد جدید (بخش دوم) محتوای مدنظر از کنشگری علمی به کنشگری عام و بدون عرصه گسترش یافته است و ادعای آن را دارد که پیشنهادی برای تمامی فعالیت‌ها و کنشگری‌های جریان دانش‌محور و بلکه هر کنشگر اجتماعی دیگر ارائه کرده است؛ ثانیاً در رویکرد قبلی (بخش اول) دیدگاه فرایندی حاکم بود و سعی می‌شد که با تدقیق گام به گام، عملیاتی و چارتهای خزاننده (کنشگر) به دستورالعملی دست یابد که بدون نیاز به صرف هزینه گزاف بتوان به کنشگری مدنظر اقدام کند و مسیر پیش روی وی، تا جای ممکن، شفاف و روان ترسیم نمود. در رویکرد جدید (بخش دوم) دیدگاه فرایندمحور گام به گام، جای خود را به مؤلفه‌های گفتمانی‌تر و محتوایی‌تر داده و سهم قدم‌های عملیاتی و مشخص در نقشه اقدام به شدت کاهش یافته و در مقابل تلاش شده رنگ جدیدی به فعالیت‌ها داده شود و تلاش بیشتری برای دوری از استانداردسازی و تقویت نگاه‌های اقتضائی، بومی و خلاق به کار گرفته شود؛ ثالثاً در نسخه جدید (بخش دوم) بیشتر، صریح‌تر و بی‌پرده‌تر به دال مرکزی گفتمانی نزدیک شده‌ایم که به اعتقاد مؤلفان، علاج روحیه خموده و منفعل فعلی در مجموعه کنشگران

متعهد به انقلاب اسلامی است. ما به اقتضای توسعه قدرت گفتمانی خود توانستیم این بار صریح تر از آن سخن بگوییم و امیدواریم در آینده ای نه چندان دور با فراهم شدن مقدمات، بتوانیم از این هم نزدیک تر شده و به ریشه ها و علل وضع کنونی برسیم.

■ بخش دوم این اثر مرهون تلاش های چندساله قرارگاه شهید احمدی روشن، متعلق به سازمان بسیج دانشجویی و به مدیریت آقای محمد مهدی فردحسینی و همراهی خواهران و برادران فکور و تلاش گری است که اگر نبودند این اثر تولید نمی شد. لذا از همه آنها صمیمانه تشکر و قدردانی می کنیم که من لم یشکر المنعم من المخلوقین، لم یشکر الله عز و جل. والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله.

معاونت گفتمان سازی و مطالبه گری